BIBLIOTECA CENTRALĂ „ASOCIAȚIUNII" SIBIIU

Anul al 55-lea 16 Pagini EXEMPLARUL { In România: 3 lei / In străinătate: 6 lei 16 Pagini Nr. 139 Luni 23 Mai 1938

Taxa poștală plătită în numerar conform aprobării dir. G-le P. T. T. No. 120.288/933

ABONAMENTE IN ȚARA Lei 200 pe 3 luni Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80 în străinătate în raport cu tariful poștal și valuta

Fondator: LUIGI CAZZAVILLAN

Proprietar: „UNIVERSUL", S. A.

Inscris sub Nr. 160 Trib. Ilfov

UNIVERSUL

CELE DIN URMA ȘTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU No. 23-25

CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACȚIE: 3.30.15

ABONAMENTE IN TARĂ pe un an la UNIVERSUL COPIILOR ZIARUL CĂLĂTORIILOR, VESELIA, RADIO UNIV. și UNIV. LITERAR câte 220 lei ILUSTR. ROMÂNA și UNIV.-SPORT câte 500 lei

DIRECTOR ȘI ADMINISTRATOR DELEGAT: STELIAN POPESCU

Noua unitate administrativă: provincia

După înfăptuirea României Mari, problema organizării administrației țării a preocupat mai mult guvernele, parlamentul și presa, decât celelalte probleme.

Se impunea să fim mai mult preocupați de această problemă, de oarece, după stabilirea păcii, în urma alipirii teritoriilor de peste Carpați și Prut, am avut mai multe regimuri administrative: în Transilvania rămăsese în vigoare legea ungară din 1886, completată prin decretele-legi ale consiliului dirigent; în Bucovina se aplica legea austriacă din 1908; în Basarabia, legile rusești din 1818, 1829, 1837 și 1890; iar în vechiul regat, legea administrativă dinainte de război. In 1925 s'a votat cea dintâi lege administrativă, prin care s'a urmărit unificarea și asigurarea unui regim, pe cât a fost posibil corespunzător intereselor superioare ale României întregite. Pe lângă părțile sale bune, această lege a avut și părți ce s'au dovedit defectuoase.

In 1929 am avut a doua lege administrativă, prin care s'a urmărit descentralizarea și reorganizarea pe provincii, numite directorate.

Și această lege a avut unele părți bune și alte părți defectuoase. Cele bune, pentru că a urmărit să dea mai multă importanță administrației locale; cele defectuoase, pentru că a împins prea departe principiul descentralizării și a creat impresia că favorizează regionalismul opus unificării și necesității asigurării consolidării noastre politice și naționale.

Intre anii 1930—1935 am avut apoi o serie de 11 legi modificatoare a dispozițiilor legii administrative din 1929; iar în 1935, o nouă lege de reorganizare administrativă a intrat în vigoare, prin care s'a urmărit corectarea erorilor trecute prin apărarea statului legal și a regimului politic existent atunci, ca și prin stârpirea „politicianismului" și a „biurocratismului", încuibat în serviciile administrației publice și întărirea ideii de ordine și autoritate.

Nu se poate spune că în această materie, n'am atins recordul: 14 legi de organizare și reorganizări administrative într'un interval de timp atât de scurt!...

Acum s'a întocmit un nou proect de reorganizare administrativă, care, după dispozițiile ce le cuprinde, tinde la o descentralizare, prin deconcentrarea serviciilor centrale ale statului, la un control mai accentuat al diferitelor organe administrative și la o sporire a ideii de ordine socială și de autoritate a statului.

Toate aceste principii, tendințe și scopuri ale noului proect sunt bune, în sensul că ele corespund intereselor publice și particulare. Rămâne însă de examinat, întru cât unele dispoziții ce le cuprinde proectul acesta, ar putea, odată aplicate, să dea rezultatele urmărite.

Căci, orice lege se valorifică prin aplicațiunea sa, iar nu numai prin enunțarea principiilor sale călăuzitoare și prin dispozițiile inspirate de aceste principii.

Vom face câteva observații în legătură cu noile diviziuni administrative și în deosebi la creațiunea nouii unități administrative: provincia.

Prin acest proect se creează șapte provincii, înglobând fiecare circa zece județe, fără să se țină seama de limitele provinciilor așa zise istorice.

Principial s'a urmărit, prin adoptarea acestui criterium în delimitarea „provinciilor", dispariția vechilor provincii, așa zise istorice — Oltenia, Muntenia, Moldova, Dobrogea, Banatul Timișanei, Crișana, Maramureș, Transilvania, Bucovina și Basarabia — și înlăturarea oricăror tendințe de regionalism geopolitic.

Din acest punct de vedere, o asemenea modificare poate apare ca justificată de faptul că, în urma unificării României, vechile denumiri istorice ale provinciilor nu mai au rațiunea lor de a fi, politică și administrativă.

In proect se definește provincia ca unitate administrativă având atribuțiuni economice, culturale și sociale. In cazul acesta, provincia ar trebui să îndeplinească anumite condiții de ordin geografic, economic și social, ca să fie o unitate administrativă viabilă și să răspundă unei necesități reale. Cu simple diviziuni teritoriale de ordin pur administrativ, nu se vor putea atinge scopurile urmărite de legiuitor, dacă fiecare provincie creată nu corespunde, pe cât este posibil, necesităților de ordine economică, socială și culturală ale ansamblului populațiunii respective.

Notăm, că pe lângă aceste diviziuni ,mai sunt altele impuse de interesele apărării naționale și ale diferitelor servicii publice. Regiunile teritoriale militare, care la noi corespund cu zonele celor șapte corpuri de armată, ca și toate regiunile teritoriale militare ale celorlalte state, nu coincind cu diviziunile administrative, sau politice. Deasemenea nici celelalte diviziuni teritoriale ale diferitelor servicii publice — Poștă și Telegraf, serv. sanitar etc. — nu coincid cu noile provincii create.

Trebue să se aibă în vedere și interesele populațiunii, în legătură cu cele economice, sociale și culturale, precum și cu mijloacele de comunicație, ca noua unitate administrativă să poată îndeplini, fără greutăți, atribuțiile și funcțiunile sale. De aceea, credeni, necesară o regrupare a județelor pe provincii, corespunzătoare acestui scop, pentru ca noua reformă administrativă să fie începutul unei etape în administrația locală, rodnică în rezultate.

xXO❖OXx

Noui incidente la frontiera Waziristanului

Londra, 20 (Rador). — **Un comunicat oficial din Simla anunță că la frontiera Waziristanului s'au produs în ultima vreme noui incidente grave.**

Se crede că fakirul din Ipi și-a reînceput activitatea sediționasă.

TRANDAFIRI — OLIMPIA TIBEICA-POGOREȚT

ALEGERE PARLAMENTARĂ IN ANGLIA

Londra, 20 (Rador). — In circumscripția Aylesbury s'a făcut astăzi o alegere parțială pentru un loc de deputat în Camera Comunelor.

A reușit candidatul conservator, d. Stanley Reed, care a întrunit 21.695 voturi, față de 10.751 întrunite de candidatul liberal și de 7.666 voturi ale candidatului laburist.

xOx

Monseniorul Verdier, cardinalul Parisului, a inaugurat Niercuri biserica Saint-Pierre. La solemnitate a asistat și mareșalul Franchet d'Esperey.

Ziarul „Times" confiscat in Germania

Berlin, 20 (Rador). — *Numărul din 19 Mai al ziarului „Times" a fost confiscat în Germania.*

Motivul acestei măsuri nu se cunoaște deocamdată.

O lucrare istorică a Marelui stat major

OXO

Atitudinea rușilor în faza critică a operațiilor armatei române din Dobrogea și Transilvania (Septembrie 1916)

de R. SEIȘANU

Serviciul istoric al Marelui stat major al armatei, a publicat al doilea volum din lucrarea „România în războiul mondial 1916—1919" sub îngrijirea d-lui general Constandachi și a unui comitet de ofițeri specialiști.

In acest volum se cuprind evenimentele și operațiunile militare dela 15—30 Septembrie 1916; precum și operațiunile din sectorul Jiului, a căror descriere începe dela 1 Septembrie 1916, și operațiile armatei IX-a rusă, ce au fost tratate prea sumar în volumul I.

Această importantă operă, atât prin bogăția materialului documentar ce cuprinde — documente române, germane, austro-ungare, rusești, precum și cele folosite din alte lucrări istorice și politice, în legătură cu războiul nostru — cât și prin ordonanța expunerei, caracterul obiectiv și ținuta sa corectă literară, este o contribuție istorică de primul ordin pentru oricine va studia în amănunte războiul la care a luat parte România pentru îndeplinirea unității sale naționale. De sigur, că asemenea lucrări, în dimensiuni considerabile, nu sunt decât surse de informații documentate pentru specialiști. Ele nu se adresează celor ce nu sunt familiarizați cu literatura istorică militară, căci caracterul lor rămâne pur documentar.

Recomandăm însă comitetului de direcție al acestei lucrări să reproducă în viitoarele volume, cât mai multe documente ale armatelor foste inamice, căci ele prezintă o deosebită importanță pentru cunoașterea deplină a evenimentelor și a operațiunilor militare, care vor servi celor ce vor face critica istorică și militară.

Din materialul vol. II, se desprinde, în deosebi, atitudinea ce au avut-o rușii în faza critică a operațiunilor armatelor noastre din toamna anului 1916.

După dezastrul dela Turtucaia și concentrarea armatei a IX-a germană (Falkenhayn) în Transilvania, s'a produs criza. Ce cerusem noi rușilor în vederea îmbunătățirei situației din Dobrogea și pentru asigurarea operațiunilor ofensive din Transilvania?

Completarea efectivului corpului rus din Dobrogea, de sub comanda generalului Zaiancikowski cu 50.000 de oameni, așa cum se angajase Rusia prin convenția militară încheiată cu România la 4/17 Aug. 1916; aripa stângă a armatei IX-a rusă de sub comanda gen. Lecitzki, să atace în legătură cu armata a IV-a română de sub comanda gen. Presan, pentru a asigura legătura între aceste două armate și a fixa forțele inamice din față; după dezastrul dela Turtucaia corpul rus din Dobrogea, să intervină printr'o mișcare spre vest; iar flota rusă dela Constanța, de sub comanda amiralului Patton, să intre în acțiune.

Ce au răspuns rușii? Șeful marelui stat major al armatei ruse, generalul Alexeieff, (telegrama din 25 Aug. 1916) comunica, în ce privește completarea efectivului corpului rus din Dobrogea, că: „nu se poate cere dela noi ceea ce nu putem da: un detașament de 50.000 oameni, cari sunt împrăștiați în toate părțile. In orice caz, nu putem la prima cere a Românilor, să trimitem o brigadă, sau o divizie la Constanța. Această brigadă, sau divizie, trebue adusă de departe, ceea ce cere timp".

Dar, dacă nu se putea cere dela Rusi, decât ceea ce puteau da — și adăugăm, ceea ce erau obligați să dea conform convenției militare dela 4 August 1916 — cum au răspuns ei la celelalte cereri ale Românilor, care priveau intrarea în acțiune a unor forțe rusești disponibile și oricând gata să intre în acțiune?

E vorba de armata a IX-a rusă din N. Moldovei; de corpul Zaiancikowski din Dobrogea și de unitățile flotei ruse din portul Constanța de sub comanda amiralului Patton.

Iată ce răspunsuri a dat generalul Alexeieff:

„Față de lipsa de drumuri (?!) din regiunea unde acționează armata noastră a generalului Lecitzky (e vorba de Armata a IX-a) **nu are posibi-**

(Continuare in pagina 2-a)

Vizita I. P. S. Patriarh în Polonia

Vizita pe care o face I. P. S. Patriarh Miron în Polonia, deși lipsită în aparență de un caracter politic, este totuși prilejul unei noui manifestări de amiciție între poporul român și cel polon, cari prin tratatele de alianțe ce le leagă, și-au unit posibilitățile morale și materiale pentru apărarea păcii și a propriei lor securități.

In ultimul timp, sentimentele de prietenie și de strânsă solidaritate între Polonia și România, s'au manifestat repetat și au pus în lumină temelia solidă a colaborării lor pe terenul politicei internaționale, colaborare însuflețită de aceiași dorință de pace și bună înțelegere cu toți vecinii lor. Astăzi când prin transformările politice din Europa s'au pus la ordinea zilei probleme noui, alianța româno-polonă constitue, în această parte a Europei, o garanție în plus, pentru menținerea păcii. Adânc pătrunse de importanța rolului ce-l au de jucat în politica de pace și de echilibru european, cele două popoare și-au manifestat mulțumirea de câte ori factorii conducători ai destinelor lor, au avut prilejul ca prin contacte directe să adâncească o colaborare atât de utilă și de rodnică. Aceași mulțumire a confirmat astăzi opinia publică polonză prin primirea călduroasă pe care o face I. P. S. Patriarh al României.

Suntem încredințați că vizita șefului bisericei ortodoxe române și președinte de consiliu al României, va constitui un pas înainte în opera de pace pe care solidaritatea între cele două țări o urmărește.

AU INCEPUT CĂLDURILE

In câmpia țării s'au inregistrat 30 gr. la umbră și 48 gr. pe sol la soare

O căldură neobișnuită pentru mijlocul lunei Mai, s'a abătut de câteva zile asupra țării întregi și în special asupra regiunilor de câmpie. Aci s'au semnalat temperaturi ca în toiul verii. Termometrele au depășit în multe localități din Muntenia 30° C. la umbră, ceea ce arată că zilele tropicale cu care de obicei ne întâlnim abia în Iunie și Iulie, anul acesta s'au pornit mult mai de vreme.

Lucrul pare cu atât mai curios, cu cât căldura a venit aproape brusc și mai ales după o perioadă de răcire destul de lungă. Trecerea dela regimul ploios și rece din săptămânile trecute, la vremea călduroasă de acum s'a făcut în interval de numai câteva zile.

Vânturile dinspre miazăzi au început să aducă masse de aer mediteranian, care au determinat încălzirea dela noi.

In câmpia țării, unde cerul a fost mai mult senin, soarele a putut să bată în voe și sub influența unei puternice radiațiuni s'au semnalat aci cele mai ridicate temperaturi din toată țara.

In părțile de nord ale țării, cerul a prezentat însă înnorări succesive, așa încât arșița nu s'a resimțit atât. In Ardeal, s'au produs și precipitațiuni, cele mai multe având caracterul furtunilor de vară.

După informațiunile ce ni s'au comunicat dela Institutul Meteorologic Central în cursul zilei de Vineri s'au înregistrat 32° C. la Turnu Măgurele, 31° la Călărași, 31° la Craiova și 29° la Iași, 29° la Arad, 28° la Oradea și 26° la Cluj.

In Capitală a fost Vineri la amiază 32° la umbră și 48° la soare pe pământ.

După câte se anunță, temperaturile vor continua să crească ușor așa în cât vara s'a instalat definitiv pe meleagurile noastre.

Mitropolitul Veniamin Costache

de GR. TRANCU-IAȘI

„Ziua zilei spune cuvânt și noaptea nopții vestește tăria" E psalmul lui David cu care își începea cuvântarea Mitropolitul Partenie al Moldovii.

Sărbătoare mare la Iași.

1904.

Centenarul Seminarului „Veniamin Costache".

O școală? O fortăreață de luptă națională.

Ierarhul căruia se datorește fundarea celei mai vechi școli românești din cele cunoscute în țară. Una din figurile cele mai mari din istoria noastră, continuă Spiru Haret, ministrul școalelor din acea vreme.

Câți oameni sunt care în împrejurări ca acelea în care se afla Veniamin la 1804 ar fi putut să aibă o astfel de încredere în neamul lor, și care pe deasupra unui secol întreg să întrevadă tainele viitorului?

Prin înființarea seminarului ca și în atâtea alte fapte ale sale Mitropolitul Veniamin a fost mai presus de toate, un bun român într'un timp când numele de român ajunsese o injurie, în gura exoticilor fără patrie ce umpleau țara.

Eternă să fie memoria lui!

Opera lui Veniamin Costache — adaogă omul școalei — începută în timpuri și în condițiuni așa de grele, a trăit și s'a întărit.

Din modesta școală unde se adăposteau câțiva băeți de preoți de țară, ca să învețe carte românească, au eșit mii de școli, în care sute de mii de copii cresc și se întăresc în sentimentele de iubire și devotament pentru patrie, biserică și tron.

Vechile și întunecoasele chilii ale școalei au dispărut, iar în locul lor, un fost palat domnesc mărit și înfrumusețat, adăpostește seminarul „Veniamin". Astăzi, spre deosebire de vremurile de altădată, se socotește că pentru majestatea științei palatele domnești nu sunt nepotrivite.

Regele Carol I cinstind sărbătorile centenarului cu

(Continuare in pag. 2-a)

CRONICA ȘTIINȚIFICĂ

IONOSFERA

de prof. CHR. MUSCELEANU

Omul inventând mijloace să se ridice în spațiu a căutat să studieze cât mai bine atmosfera spre a o folosi în condițiunile cele mai bune

Cu balonul aeronauții americani Stevens și Anderson au ajuns până la 22.600 metri (Noembrie 1935). Baloanele sondă cu care a făcut cercetări prof. Wigand au ajuns până la 35.000 metri. Observarea norilor stratosferici, nori cu irizațiuni ca sideful, au împins cercetările până la 30 km.; norii cirus, nori formați din ace de ghiață, abia ajung până la 12 km. Deasemeni înălțimea **norilor nocturi**, nori a căror nuanțe variază de la auriu până la portocaliu când sunt la orizont și devin albicioși când se apropie de zenit, a fost stabilită de prof. Störmer că ar fi la **circa 80 km.**

Fenomenul luminos care în ultimul timp a dus la cunoașterea unor proprietăți ale atmosferei la înălțimi mari este acela al **aurorelor polare**, în special al celor boreale. Inălțimea până la care se observă aceste minunate pânze de lumină care apar ca niște cortine de nuanțele cele mai frumoase ajunge uneori până la 1000 km. Studiul spectral al acestor aurore arată prezența razelor **azotului și o frumoasă rază verde** (5577 Angstromi), a **oxigenului atomic.** Nu se observă nici o rază care să arate prezența hidrogenului și a heliului, fapt ce a produs o mare nedumerire și a dat naștere la discuțiuni care nu s'au terminat încă.

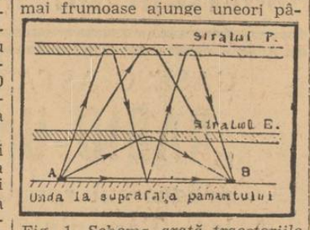

Fig. 1. *Schema arată traectoriile pe care poate să le urmeze o undă radioelectrică, emisă din A. până la postul de recepție B.*

Cu ajutorul spectroscopului s'a mai descoperit în atmosferă, la înălțimi nu prea mari (25—30 km.), un strat de ozon a cărui grosime variază de la 2,5 milimetri până la 3,8 milimetri. Cu toate că acest strat, care învăluie pământul ca o pânză fină, este atât de subțire, are rol de a proteja viața de pe pământ față de efectul distrugător al unor raze (ultraviolete în special). Ozonul având o putere foarte mare de absorbție pentru aceste raze, le micșorează mult acțiunea lor distrugătoare.

Această absorbție de energie radiantă a făcut ca în stratele superioare ale stratosferei, dincolo de 35 km. să se producă o ridicare de temperatură.

Iată o scară a variației de temperatură cu înălțimea:

Inălțimea în km. 30 km., 35 km., 40 km., 45 km., 50 km.

Temperatura —50° —28° +9° +37° +63°.

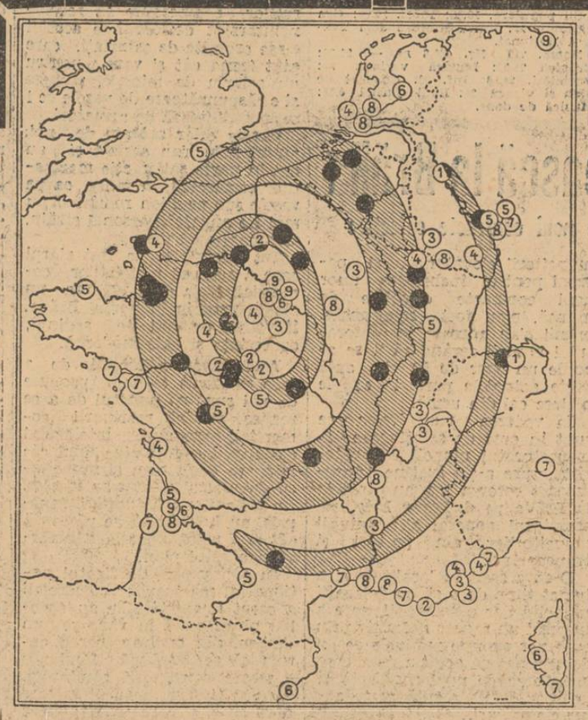

Fig. 2. *Harta Franței cu zonele de tăcere de la 18 Ian. 1930. Punctele negre sunt locali tătile din zonele de tăcere.*

In ultimul timp, făcându-se cercetări la înălțimi și mai mari, s'a stabilit că la 220 km. temperatura ar fi peste 700 grade.

Un fenomen observat în timpul războiului a fost pus în legătură cu această creștere de temperatură dincolo de 30 km. Sgomotul produs de explozia obuzelor nu se auzea uneori la distanțe mai mici și se auzea la distanțe foarte mari. Se produc, cu alte cuvinte, zone de tăcere pentru ca apoi să apară din nou sgomotul.

Explicația acestor zone de tăcere s'a făcut admițând că o parte din undele sonore se ridică în sus unde dau de un strat care le reflectează, formând astfel un unghi în interiorul căruia apare zona de tăcere. Reflectarea acestor unde sonore s'a stabilit de către Whipple în 1935 că se face cam de la 40 km. și se datorește în primul rând stratului de gaz cu **temperatura mai ridicată.**

Un alt fenomen care astăzi se cercetează cu o deosebită asiduitate este al **reflectării undelor electromagnetice.** Uniunea radio științifică internațională, fondată și prezidată de d. V. V. Appleton, care se ocupă numai de propagarea undelor electrice în stratele superioare ale atmosferei, a stabilit că regiunile superioare ale atmosferei sunt ionizate, adică sunt formate din atomi și molecule în stare electrică sau din electroni liberi. Acestei regiuni ionizate i s'a dat **numele de ionosferă.**

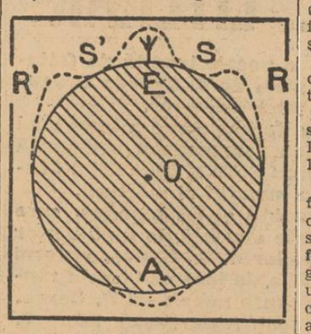

Fig. 3. *Explicația fenomenului antipozilor. Undele emise din E. după ce dispar în zonele de tăcere S și S' reapar în R și R', dispar apoi progresiv și reapar din nou în A, antipodul stațiunei E.*

Studiul ionosferei a fost făcut de numeroși fizicieni. O contribuțiune serioasă a fost adusă și de către d. **Th. V. Ionescu,** profesor de fizică la facultatea de științe din Iași și d. **C. Mihul.**

Rezultatele studiului acestor cercetători sunt publicate sub titlul: **„Structura ionosferei și propagarea undelor electrice scurte"** în nr. 9 din „Journal de Physique et le Radium" Sept. 1935.

Cercetările în ionosferă s'au făcut prin **metoda ecoului,** adică mai multe semnale de unde scurte trimise în spațiu sunt **reflectate de către ionosferă,** ajungând într'un post de recepție la un scurt interval de timp după ce a fost primită unda directă; adică unda reflectată de ionosferă este ecoul undei directe trimisă de postul emițător de unde scurte. Cu toate că intervalul de timp care a trecut de la primirea undei directe până la primirea undei ecou este a zecea mia parte dintr'o secundă, timpul a fost măsurat cu o deosebită preciziune.

Dacă acest timp, care s'a scurs

(Continuare in pagina 2-a)